

Prof.zw.dr hab. Roman Kalisz
Ul. Gajowa 11
81 658 Gdynia

Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Joanny Junkiert p.t. *Barrierey psychologiczne w komunikowaniu ustnym w języku nierodzinnym: ujęcie ekolingwistyczne*

Rozprawa mgr Joanny Junkiert pod powyższym tytułem omawia komunikację międzyludzką i bariery występujące w komunikacji między językami i kulturami. Rozprawa ma bardzo szeroki zasięg i obejmuje w ujęciu Autorki zagadnienia związane z podstawami języka, jego znaczeniem, użyciem i wymianą środka komunikacyjnego. Ujęcie ekolingwistyczne pozwala na tak szeroki wachlarz problematyki dodając do niego biologiczne, społeczne i kulturowe uwarunkowania komunikacji. Autorka posiadała bardzo szeroką wiedzę dotyczącą powyższej tematyki, o czym świadczy profesjonalny opis omawianych zagadnień i bardzo bogata bibliografia pracy

Należy jednak zastanowić się, czy wszystkie aspekty języka i komunikacji muszą być przywołane w omawianiu barier w komunikacji ustnej w języku nierodzinnym. Czy rzeczywiście potrzebna jest teoria aktów mowy (34 –35), lub teoria implikatury konwersacyjnej Grice'a lub maksym grzeczności Leech'a. Te teorie nie są stosowane w części praktycznej. Również, zdaniem recenzenta, nie jest konieczne przedstawianie różnicy w komunikacji ludzkiej i zwierzęcej i relacji język – rzeczywistość. Rezygnacja z podejmowania powyższej problematyki pozwoliłaby na bardziej przejrzysty wykład dotyczący problematyki głównej zawartej w rozprawie, czyli barier psychologicznych w komunikacji w języku nierodzinnym

Część teoretyczna jest, zdaniem recenzenta nieco przeładowana (111 stron), ale jak wspomniałem powyżej pokazuje ona wiedzę interdyscyplinarną Autorki i Jej dobrą orientację w tak różnorodnej problematyce. Część ta liczy cztery rozdziały, w której przedostatni i ostatni związane są z barierami w komunikacji w sferze ogólnej i barierami psychologicznymi w komunikowaniu ustnym w języku nierodzinnym. Z tych rozdziałów dowiadujemy się, że najważniejszymi barierami są nieodpowiednia znajomość języka docelowego, względnie brak takiej znajomości oraz różnice kulturowe pomiędzy dwoma systemami społecznymi. Istotne są również psychologiczne i osobowościowe uwarunkowania uczestników komunikacji.

Drugą część rozprawy stanowi projekt badawczy Autorki czyli anatomie barier w komunikacji międzykulturowej. Metodologia pracy pochodzi raczej z psychologii niż z językoznawstwa. Takie są zresztą cele tej rozprawy. Bardzo rzadko w pracy mamy do czynienia z samym językiem. Dopiero na 85 str. mamy pierwsze wyrażenie językowe: *palenie papierosów powoduje raka* i drugie wyrażenie: *będę żyć krócej, ale przyjemniej*. W rozprawie mamy do czynienia z krótką analizą tych wyrażen. Jednak jest to wyjątek w rozprawie. Wyrażeń językowych świadczących o występowaniu barier psychologicznych praktycznie nie ma. Jeśli Autorka będzie się nadal interesować tą problematyką, to w przyszłej rozprawie habilitacyjnej, czy też w innej publikacji należy takie wyrażenia zebrać i zanalizować.

Projekt badawczy obejmuje analizę różnych grup społecznych np. chińskich emigrantów w Polsce, czy też Polaków zamieszkałych (na stałe lub czasowo) w Wielkiej Brytanii. Osoby badane wypełniały kwestionariusze, odpowiadając na pytania sformułowane przez Autorkę, związane z różnymi aspektami barier w komunikacji i innych psychologicznych aspektów. Rezultaty rzadko są nieprzewidywalne. Niektóre pytania są sformułowane niezbyt fortunnie np. str. 153 i 156: *Dlaczego decydując się na rozmowę w języku obcym, wolisz rozmówcę tej samej płci?*. Pytanie to zakłada presupozycję, że autor lub autorka odpowiedzi woli konwersować z rozmówcą lub rozmówczynią tej samej płci.

Płeć i jej świadomość pod hasłem genderyzmu jest dosyć szeroko ujęta w rozprawie, jako zjawisko związane z barierami komunikowania się ustnego.

Rozprawa doktorska mgr Joanny Junkiert jest solidną pracą naukową, wykonaną starannie. Świadczy o odpowiednim, wyrobionym naukowym warsztacie pracy Autorki. Wykazuje również rozprawa odpowiednią wiedzę psychologiczną, socjologiczną i ekolingwistyczną Doktorantki. **Rozprawa mgr Joanny Junkiert spełnia wymogi stawiane pracom doktorskim, dlatego wnoszę Jej do dalszych etapów przewodu doktorskiego.**

Roman Kalisz

